

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti súdu o maloletú **S. L.**, zastúpenú kolíznym opatrovníkom Ú., dieťa rodičov, matky Z. H., zastúpenej JUDr. A. C. a otca J. J., zastúpeného JUDr. J. H., **o nariadenie návratu maloletého dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu**, vedenej na Okresnom súde Bratislava I pod sp.zn. 1 P 242/2010, o dovolaní matky maloletého dieťaťa proti uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 25. januára 2011, sp.zn. 11 CoP 10/2011, rozhodol

t a k t o :

Dovolanie **o d m i e t a**.

Žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov dovolacieho konania.

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava I uznesením z 18. novembra 2010, č.k. 1 P 242/2010-224 nariadil návrat maloletej S. L. do krajiny obvyklého pobytu Š.. Štátu náhradu trov konania nepriznal a o trovách konania účastníkov rozhodol tak, že nemajú právo na ich náhradu. Rozhodnutie odôvodnil tým, že na základe otcom dieťaťa podaného návrhu a po vypočutí rodičov maloletej dospel k záveru, že v danej veci boli splnené podmienky na nariadenie návratu maloletej do krajiny jej obvyklého pobytu, t.j. do Š.. Pokiaľ ide o určenie obvyklého pobytu dieťaťa, vychádzal z čl. 3 Dohovoru o občianskoprávných aspektoch medzinárodných únosov detí prijatého v Haagu dňa 25. októbra 1980, publikovaného v oznámení Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky pod č. 119/2001 Z.z. (ďalej len „Dohovor“), keď mal v konaní preukázané, že maloletá sa narodila z mimomanželského vzťahu rodičov na Slovensku, na základe rozhodnutia oboch rodičov sa matka presťahovala približne dva mesiace po narodení maloletej do Š., kde od júla 2009 do 21. júla 2010 žila v spoločnej domácnosti s otcom dieťaťa. Z uvedeného mal preukázané, že dieťa nadobudlo rozhodnutím

oboch rodičov obvyklý pobyt na území Š., pričom rozhodnutie vytvoriť kompletnú rodinu a spolužitie v jednej domácnosti v mieste bydliska otca matka v konaní potvrdila. Podľa názoru súdu prvého stupňa existenciu takto nadobudnutého obvyklého pobytu nebolo možné vyvrátiť obranou matky, že dieťa absolvovalo povinné očkovania na Slovensku, kde matka chodila na krátkodobé pobyty, alebo úmyslom niekedy v budúcnosti žiť spoločne na Slovensku. Úmysel matky žiť v Š. taktiež preukazuje jej prihlásenie k trvalému pobytu, zdravotné poistenie, hľadanie si zamestnania, štúdium na vysokej škole, taktiež i prihlásenie dieťaťa do predškolského zariadenia, ktoré malo začať navštevovať od septembra 2010. Po určení obvyklého pobytu dieťaťa súd prvého stupňa sa zaoberal otázkou výkonu rodičovských práv k maloletej, pričom zistil, že rodičovské práva a povinnosti k maloletej po jej narodení nadobudli obaja rodičia, od júla 2009 ich spoločne vykonávali v spoločnej domácnosti v Š.. Neprihliadol na tvrdenie matky, že otec svoje rodičovské práva nevykonával, keďže osobnú starostlivosť o dieťa v tak útlom veku počas pracovnej zaneprázdnenosti otca vykonávala ona na materskej dovolenke. V tomto smere poukázal na Nariadenie Rady (ES) č. 2201/2003 z 27. novembra 2003 o súdnej právomoci a uznávaní a výkone rozsudkov v manželských veciach a vo veciach rodičovských práv a povinností, podľa ktorého pojem opatrovnícke právo zahŕňa práva a povinnosti súvisiace s osobnou starostlivosťou o dieťa, najmä právo určiť miesto obvyklého pobytu dieťaťa. V ďalšom súd skúmal, či skutočne došlo k neoprávnenému premiestneniu dieťaťa matkou dňa 21. júla 2010 zo Š. na územie Slovenskej republiky. Mal preukázané najmä výsluchom oboch rodičov, že k neoprávnenému premiestneniu dieťaťa matkou v zmysle Dohovoru skutočne došlo, keďže matka v čase odchodu na Slovensko dňa 21. júla 2010 nebola rozhodnutá, že sa do Š. nevráti, ale rodičia sa dohodli, že matka tak, ako aj trikrát predtým, vycestuje na Slovensko na krátkodobý pobyt z dôvodu zdravotnej prehliadky dieťaťa a navštívi rodinu, s čím otec súhlasil a zakúpil jej letenku. Otec matke súhlas na zmenu obvyklého pobytu dieťaťa nikdy nedal, ani pred jej odchodom dňa 21. júla 2010 dať nemohol, ako matka uvádzala, keďže v tom čase ani ona sama nevedela, že sa do Š. už definitívne nevráti. Potom, ako matka túto skutočnosť otcovi oznámila, tento sa okamžite dňa 4. augusta 2010 obrátil na príslušné orgány so žiadosťou o návrat dieťaťa do krajiny obvyklého pobytu. Po ustálení obvyklého pobytu dieťaťa a preukázaní skutočnosti, že došlo k neoprávnenému premiestneniu dieťaťa z krajiny obvyklého pobytu zistíval, či v zmysle čl. 13 Dohovoru existujú iné závažné skutočnosti, pre ktoré by návrat maloletej nemohol nariadiť, pričom takéto závažné skutočnosti nezistil. Podľa názoru prvostupňového súdu matka v konaní nepreukázala svoje tvrdenia o fyzickom a psychickom týraní seba, alebo

maloletej zo strany otca, nezistil ani žiadne existujúce nebezpečenstvo, že by návrat dieťaťa vystavil fyzickej alebo duševnej ujme alebo ho inak priviedol do neznesiteľnej situácie. Pokiaľ sa matka v konaní odvolávala na vyjadrenie Krízového Centra Ž., ktorého je klientkou od 26. augusta 2010 a z ktorého vyplýva, že bola zaradená do prvej skupiny pre zastrašovanie, vyhrážanie sa a fyzické útoky, toto za relevantný dôkaz nepovažoval, v tejto súvislosti poukázal na samotnú výpoveď matky, z ktorej vyplynulo, že ju jej partner fyzicky nikdy nenapadol, že z jeho strany išlo o určitý psychický nátlak, ktorého intenzitu však súd nemohol aktuálne primerane vyhodnotiť, keďže išlo o nepreukázané tvrdenie matky. Poukázal na to, že rodina bývala v spoločnej domácnosti, otec matke zabezpečoval štúdium i pobyty na Slovensku, matka sa v čase trvania podľa nej udávaného psychického násillia neobrátla na príslušnú políciu, ani na iné príslušné orgány v mieste ich spoločného bydliska, z ktorých záznamov by tvrdené skutočnosti mohli byť preukázané. O trovách konania účastníkov rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p. a o trovách štátu rozhodol podľa § 141 ods. 2 O.s.p.

Krajský súd v Bratislave na odvolanie matky maloletej uznesením z 25. januára 2011 sp.zn. 11 CoP 10/2011 uznesenie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil. Žiadnemu z účastníkov nepriznal právo na náhradu trov odvolacieho konania. V odôvodnení rozhodnutia sa stotožnil so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa. Pokiaľ ide o matkou uvádzané dôvody odvolania, s týmito sa nestotožnil. V prvom rade sa nestotožnil s námietkami matky ohľadne porušenia jej procesných práv ako účastníčky konania. V tejto súvislosti poukázal na príslušné ustanovenia Dohovoru, sledujúce zmysel a cieľ Dohovoru, ktorým je zabezpečenie okamžitého návratu maloletého dieťaťa, ktoré ustanovenia majú prednosť pred príslušnými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku, v súvislosti s dodržaním lehoty na prípravu pojednávania. Navyiac poukázal na to, že matka a jej právna zástupkyňa boli riadne predvolané na pojednávanie, bol im daný priestor na vyhotovenie kópií – príloh založených otcom do spisu, ako aj priestor na vyjadrenie sa k veci na nariadenom pojednávaní. Pokiaľ prvostupňový súd nevyhovел návrhu matky na vykonanie ňou navrhnutých dôkazov, toto v žiadnom prípade nemožno považovať za odňatie možnosti konať pred súdom. O tom, ktoré dôkazy v rámci zisťovania skutkového stavu vykoná, rozhoduje súd, nie účastník konania, preto nevykonanie účastníkom navrhnutých dôkazov nemožno považovať za porušenie práva na riadny a spravodlivý proces. Nestotožnil sa ani s námietkou matky, že nevykonanie ňou navrhnutých dôkazov v danej veci malo za následok neúplné zistenie skutkového stavu, konkrétne vo vzťahu k čl. 13 ods. 1 písm. b/ Dohovoru, keďže

matka v konaní neposkytla žiadne relevantné dôkazy, ktoré by aplikáciu tohto ustanovenia umožňovali. Rozsah dokazovania, ktoré matka požadovala vykonať, prekračuje rámec Dohovoru; na dokazovanie, ktorého sa matka dožaduje, bude príslušný súd v mieste obvyklého pobytu dieťaťa a rodičov, pokiaľ rodičia neobnovia spolužitie, t.j. súd, v mieste ktorého rodičia žili, pracovali, majú priateľov, nachádzajú sa tam inštitúcie, s ktorými boli rodičia v kontakte, a ktoré budú môcť zaujať stanovisko k tvrdeniam rodičov v tomto smere. Pokiaľ matka v odvolaní súdu prvého stupňa vytkla nesprávne skutkové zistenia na základe vykonaných dôkazov vo vzťahu k čl. 3 Dohovoru, ani s takýmto jej tvrdením sa odvolací súd nestotožnil. Konanie o návrat nie je konaním o výkone rodičovských práv a povinností, t.j. nerieši, ktorý z rodičov má lepšie podmienky a predpoklady na riadnu výchovu maloletého dieťaťa. Na takéto konanie a rozhodnutie je príslušný súd, v obvode ktorého má maloleté dieťa obvyklý pobyt. Nariadenie návratu neznamena ani odtrhnutie dieťaťa od matky, keďže matka má právo vrátiť sa s maloletou do Š., kde v prípade, že s otcom maloletej neobnovia spolužitie, môže situáciu riešiť právnymi prostriedkami. Nariadenie návratu neznamena ani odlúčenie maloletej od príbuzných matky, keďže je zrejmé, že matka s maloletou až do jej odchodu na Slovensko dňa 21. júla 2010 vždy so súhlasom otca opakovane navštevovala svojich príbuzných na Slovensku. O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p.

Proti tomuto uzneseniu krajského súdu podala dovolanie matka maloletej, žiadala ho spolu s uznesením prvostupňového súdu zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila tým, že v konaní došlo k procesným vadám, ktorými jej bola odňatá možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.), ako aj k iným vadám, ktoré mali za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.). Predovšetkým súdu prvého stupňa vytkla porušenie ustanovení § 114 ods. 2 a § 115 ods. 2 O.s.p., keďže jej spolu s návrhom na začatie konania neboli doručené prílohy, ktoré celý návrh tvorili a nebola jej daná ani dostatočná možnosť sa pripraviť na pojednávanie nariadené na deň 11. novembra 2010, keď predvolanie na toto pojednávanie spolu s návrhom jej boli doručené dňa 9. novembra 2010. Preto prostredníctvom svojej právnej zástupkyne žiadala aj o odročenie pojednávania, súd prvého stupňa však jej žiadosť neakceptoval a pojednávanie dňa 11. novembra 2010 sa uskutočnilo v jej neprítomnosti. Aj keď oba súdy nižšieho stupňa sa s jej námietkami v tejto súvislosti vysporiadali tak, že ide o konanie v zmysle Haagskeho dohovoru, v ktorom je potrebné konať zrýchleným spôsobom, podľa dovolateľky ani zrýchleným postupom však súd nemôže odňať účastníkovi jeho procesné práva a povinnosti

a nesplniť zákonom predpokladané požiadavky na spravodlivý súdny proces. Okrem toho vyslovila presvedčenie, že rozhodnutím vo veci bez vyjadrenia kolízneho opatrovníka maloletej, ktorý nebol vypočutý na pojednávaní dňa 11. novembra 2010 (v dovolaní je zrejme omylom uvedený dátum 9. novembra 2010 – pozn. dovolacieho súdu) a nebol prítomný ani na ďalšom pojednávaní, bola odňatá možnosť konať pred súdom aj samotnej maloletej. V ďalšej časti dovolania matka maloletej prvostupňovému i odvolaciemu súdu vytkla, že ich rozhodnutia nie sú ani v súlade so záujmami maloletej a vychádzajú z nedostatočne zisteného skutkového stavu. V tejto súvislosti poukázala na preambulu a čl. 13 Dohovoru, ako aj na čl. 3 ods. 1, 2, čl. 7 ods. 1, 2, čl. 9 ods. 2 a čl. 29 Dohovoru o právach dieťaťa (publikovaný v zbierke zákonov č. 104/1991) a uviedla, že je nemysliteľné nariadiť návrat maloletej tam, kde by starostlivosť o ňu vykonávala opatrovateľka (ako to uviedol otec vo svojej výpovedi) a osoba (t.j. otec – pozn. dovolacieho súdu), ktorá sa dopúšťala psychického a sexuálneho násillia na matke maloletej. Vzhľadom na vek maloletej a skutočnosť, že matka sa o ňu stará od jej narodenia, je zrejmé, že úloha matky v živote maloletej, v procese jej výchovy a starostlivosti, je nezastupiteľná. Otec maloletej nemá vytvorené podmienky, aby maloletej poskytol také zabezpečenie (ako materiálne, tak aj citové) v takom rozsahu, ako je maloletá v súčasnosti zabezpečená u matky. Pokiaľ prvostupňový súd na pojednávaní dňa 18. novembra 2010 návrh na vykonanie ďalšieho dokazovania zamietol a nemal potrebu ďalej skúmať podmienky, za akých by mohol byť návrat dieťaťa realizovaný, prišlo podľa názoru matky k postupu súdu, kedy je súdne rozhodnutie vyslovené z formálnych dôvodov, bez zreteľa na maloletú a dopadov takéhoto rozhodnutia na ňu, čo je v príkrom rozpore s právami na ochranu dieťaťa. Maloletá sa narodila na Slovensku, je slovenskou štátnou občiankou a od jej narodenia je jej pobyt evidovaný na Slovensku. Maloletá ani neovláda Š. jazyk, nakoľko sa jej otec od jej ranného detstva nevenoval ani v takom rozsahu, aby sa maloletá naučila aspoň základy. Otec si voči maloletej neplní ani zákonnú vyživovaciu povinnosť, čo viedlo až k podaniu trestného oznámenia pre trestný čin zanedbania povinnej výživy. Pobyt matky a maloletej v Š., ktorý sa zakladal na vyhrážkach pre prípad, že by matka s maloletou opustila otca maloletej, sa nedá nazvať dohodou rodičov o pobyte maloletej či matky. Práve naopak, išlo o porušenie dohody zo strany otca.

Otec vo svojom písomnom vyjadrení k dovolaniu toto navrhol odmietnuť.

Kolízny opatrovník sa k dovolaniu nevyjadril.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O.s.p.) po zistení, že dovolanie podala včas účastníčka konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) prejednal dovolanie bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmajúc najskôr, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa.

Dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením. Pokiaľ dovolanie smeruje proti rozhodnutiu odvolacieho súdu vydanému v tejto procesnej forme, je tento opravný prostriedok prípustný, ak smeruje proti zmeňujúcemu uzneseniu (§ 239 ods. 1 písm. a/ O.s.p.) alebo uzneseniu, ktorým odvolací súd rozhodoval vo veci postúpenia návrhu Súdnemu dvoru Európskych spoločností [§ 109 ods. 1 písm. c/] na zaujatie stanoviska (§ 239 ods. 1 písm. b/ O.s.p.) alebo potvrdzujúcemu uzneseniu, vo výroku ktorého odvolací súd vyslovil, že dovolanie je prípustné, pretože ide o rozhodnutie po právnej stránke zásadného významu (§ 239 ods. 2 písm. a/ O.s.p.) alebo ak ním bolo potvrdené buď uznesenie súdu prvého stupňa o návrhu na zastavenie výkonu rozhodnutia na podklade cudzozemského rozhodnutia (§ 239 ods. 2 písm. b/ O.s.p.) alebo uznesenie o uznaní (neuznaní) cudzieho rozhodnutia alebo jeho vyhlásenie za vykonateľné (nevykonateľné) na území Slovenskej republiky (§ 239 ods. 2 písm. c/ O.s.p.).

Dovolaním napadnuté uznesenie nevykazuje znaky žiadneho z týchto rozhodnutí, prípustnosť dovolania preto z ustanovení § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. nemožno vyvodiť.

Vzhľadom na zákonnú povinnosť (§ 242 ods. 1 veta druhá O.s.p.) skúmať vždy, či napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo vydané v konaní postihnutom niektorou z procesných väd uvedených v § 237 O.s.p., neobmedzil sa dovolací súd len na skúmanie prípustnosti dovolania podľa § 239 O.s.p., ale zaoberal sa i otázkou, či konanie nie je postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 písm. a/ až g/ O.s.p. Ak je konanie postihnuté niektorou z väd vymenovaných v § 237 O.s.p., možno dovolaním napadnúť aj rozhodnutia vo veciach, v ktorých je inak dovolanie z hľadiska § 239 O.s.p. vylúčené. Pri skúmaní, či je dovolanie prípustné, sa dovolací súd zameral predovšetkým na okolnosti, ktoré dovolateľka v dovolaní namietala.

Podľa § 237 písm. f/ O.s.p. je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak sa účastníkovi konania postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom.

Odňatím možnosti konať pred súdom sa v zmysle tohto ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi konania znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. V zmysle § 18 O.s.p. majú účastníci v občianskom súdnom konaní rovnaké postavenia a súd je povinný zabezpečiť im rovnaké možnosti na uplatnenie ich práv [napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 O.s.p.), nazerať do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 O.s.p.), právo byť predvolaný na súdne pojednávanie (§ 115 O.s.p.), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré sa vykonali (§ 123 O.s.p.), na to, aby im bol rozsudok doručený do vlastných rúk (§ 158 ods. 2 O.s.p.)]. Zo spisu nevyplýva, že by súdy v prejednávanej veci v prípade matky maloletej nerešpektovali niektoré z týchto práv.

Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky zaručuje, že každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Z ustanovenia čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vyplýva, že každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov, v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Podľa § 1 O.s.p. Občiansky súdny poriadok upravuje postup súdu a účastníkov v občianskom súdnom konaní tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv

a oprávnených záujmov účastníkov, ako aj výchova na zachovávanie zákonov, na čestné plnenie povinnosti a na úctu k právam iných osôb.

Zmyslom práva na súdnu ochranu je umožniť každému reálny prístup k súdu a tomu zodpovedajúca povinnosť súdu o veci konať. Ak osoba (právnická alebo fyzická) splní predpoklady ustanovené zákonom, súd jej musí umožniť stať sa účastníkom konania so všetkými procesnými oprávneniami, ale aj povinnosťami, ktoré z tohto postavenia vyplývajú (viď nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky z 23. augusta 2001 II. ÚS 14/2001, z 13. novembra 2002 ÚS 132/02, III. ÚS 171/2006 z 5. apríla 2007).

Ako sa uvádza (mimo iného) v náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 12. júna 2008 I. ÚS 114/08, z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že princíp rovnosti zbraní vyžaduje, aby každej procesnej strane bola daná primeraná možnosť predniesť svoju záležitosť za podmienok, ktoré ju nestavajú do podstatne nevýhodnejšej situácie, než v ktorej je jej odporca (Komanický c. Slovenská republika, rozsudok zo 4. júna 2002, § 45). Právo na kontradiktórne konanie zase znamená, že procesné strany musia dostať príležitosť nielen predložiť všetky dôkazy potrebné na to, aby ich návrh uspel, ale i zoznámiť sa so všetkými ďalšími dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené s cieľom ovplyvniť rozhodnutie súdu, a vyjadriť sa k nim. Podstatu kontradiktórnosti tvorí súperenie strán, ktorého základným predpokladom je už uvedená rovnosť účastníkov konania. Na základe zásady kontradiktórnosti by súdne rozhodnutie malo vychádzať predovšetkým z výsledkov konfrontácie strán v spore, z ktorých každá musí mať možnosť vyjadriť sa k požiadavkám a tvrdeniam druhej strany a právo na to, aby sa vypočuli jej argumenty. Pri rozhodovaní o návrate dieťaťa do iného zmluvného štátu Dohovorom musia súdy vychádzať zo starostlivo zisteného skutkového stavu; to znamená, že dôvody, ktoré by mohli eliminovať návrat dieťaťa do miesta bydliska v inom členskom štáte, musia byť zistené a objasnené natoľko dostatočne, aby posúdenie (ne)navrátenia maloletých detí nevychádzalo iba z dôkazov produkovaných jedným účastníkom súdneho konania.

Vychádzajúc z uvedeného, jedným zo základných predpokladov vytvorenia možnosti účastníkovi konania zoznámiť sa so všetkými dôkazmi a pripomienkami, ktoré boli predložené a vyjadriť sa k požiadavkám a tvrdeniam druhej strany je, aby súd v rámci prípravy pojednávania doručil návrh na začatie konania (žalobu) odporcovi (žalovanému) spolu s rovnopismi a prílohami návrhu do vlastných rúk, poučil účastníkov podľa § 120 ods. 4

O.s.p. a vyjadrenia odporcu bezodkladne odoslal navrhovateľovi (§ 114 ods. 2 O.s.p.), ako aj v prípade nariadenia pojednávania na prejednanie veci samej, predvolal súd účastníkov (a všetkých, ktorých prítomnosť je potrebná), pričom podľa ustanovenia § 115 ods. 2 O.s.p. predvolanie sa musí účastníkom doručiť tak, aby mali dostatok času na prípravu, spravidla najmenej päť dní pred dňom, keď sa má pojednávanie konať. V danom prípade dovolateľka namietala práve porušenie ustanovení §§ 114 ods. 2 a 115 ods. 2 O.s.p. súdom prvého stupňa (ktorú skutočnosť namietala už v odvolaní, čo však odvolací súd neakceptoval), v dôsledku čoho jej postupom súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom. K uvedenému tvrdeniu matky maloletej (podrobnejšie opísanému už vyššie v odôvodnení tohto rozhodnutia), o ktoré opiera prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. treba uviesť, že je neopodstatnené. Totiž, podmienka prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. nie je splnená v prípade, ak sa účastníkovi odňala možnosť konať pred súdom len pre časť konania do takej miery, že účastník následne mohol uplatniť svoj vplyv na výsledok konania napríklad tým, že mohol podať proti rozsudku (rozhodnutiu), ktorý mu bol riadne doručený, odvolanie (R 39/1993).

V preskúmvanej veci je z obsahu spisu zrejmé, že matke maloletej bol síce súdom prvého stupňa doručený návrh na začatie konania, avšak bez príloh. Následne však, a to dňa 10. novembra 2010 (t.j. už pred prvým pojednávaním) splnomocnená zástupkyňa matky už mala k dispozícii aj všetky prílohy pripojené otcom k návrhu. K matkou maloletej tvrdenému porušeniu ustanovenia § 115 ods. 2 O.s.p. dovolací súd uvádza, že lehota päť dní stanovená v tomto ustanovení má síce poriadkový charakter („spravidla“), v žiadnom prípade však nemôže byť skrátená natoľko, aby účastník (so zreteľom na okolnosti prípadu) nemal dostatok času na prípravu na pojednávanie. Ak by sa tak stalo, mohlo by v konkrétnom prípade ísť o postup, ktorým súd odňal účastníkovi možnosť konať pred súdom. Za odňatie možnosti konať pred súdom treba totiž považovať aj stav, keď účastník nemá možnosť kvalifikovane sa na pojednávanie pripraviť v dôsledku časovej tiesne. To však neznamená, že v jednoduchej veci, ktorá nevyžaduje náročnejšiu prípravu na pojednávanie, nemôže byť lehota skrátená. V danej veci, ktorá nie je jednoduchá, na rozdiel od vysloveného názoru súdov nižšieho stupňa, podľa názoru dovolacieho súdu, aj keď ide o konanie podľa Dohovoru, v zmysle ktorého je potrebné konať zrýchleným postupom, skrátenie lehoty na prípravu na prvé pojednávanie dňa 11. novembra 2010, na ktoré bola matka maloletej predvolaná 9. novembra 2010, neprichádzalo do úvahy a bolo v rozpore s účelom tejto lehoty, t.j. s možnosťou matky kvalifikovane sa na toto pojednávanie pripraviť (bez ohľadu na skutočnosť, že plnomocnenstvo na zastupovanie v konaní udelila matka advokátke už 30. septembra 2010). Preto pokiaľ súd

prvého stupňa neakceptoval ospravedlnenie neúčasti matky a jej splnomocnenej zástupkyne na pojednávaní dňa 11. novembra 2010 a napriek ich žiadosti o odročenie tohto pojednávania z dôvodu nedodržania lehoty na jeho prípravu postupoval podľa § 101 ods. 2 O.s.p., jeho postup nebol správny a v danom štádiu konania odňal matke maloletej možnosť konať pred súdom. Pre posúdenie otázky existencie procesnej podmienky prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p. z vyššie uvedeného dôvodu je však rozhodujúce, že napriek meritórnemu konaniu súd prvého stupňa pojednávanie 11. novembra 2010 odročil na deň 18. novembra 2010, na ktoré pojednávanie boli matka a jej splnomocnená zástupkyňa riadne predvolané, na tomto pojednávaní aj boli prítomné, rovnako ako otec a jeho splnomocnený zástupca, splnomocnená zástupkyňa matky založila do spisu rozsiahle písomné vyjadrenie k návrhu aj s prílohami, matka bola vypočutá a mala možnosť vyjadriť sa k výpovedi otca a klásť mu otázky. Za tejto situácie možno teda konštatovať, že už súd prvého stupňa takto napravil svoje predchádzajúce procesné pochybenie. Navyiac, následne matka mala možnosť uplatniť svoj vplyv na výsledok konania tým, že proti riadne doručenému rozhodnutiu súdu prvého stupňa podala odvolanie, pričom v rámci odvolacieho konania sa so všetkými námietkami matky odvolací súd vysporiadal. Preto v tomto smere dovolateľkou namietaným postupom súdov nebola matke odňatá možnosť konať pred súdom v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. Ani matkou namietané nevykonanie ňou navrhovaných dôkazov nie je postup, ktorým súd odňal matke možnosť konať pred súdom. V tejto súvislosti správne konštatoval už odvolací súd, že je vecou rozhodnutia súdu, ktoré z účastníkmi označených dôkazov vykoná (§ 120 ods. 1 O.s.p.).

Neobstojí ani tvrdenie dovolateľky, že postupom súdu bola odňatá možnosť samotnej maloletej konať pred súdom tým, že súd prvého stupňa ani na jednom z pojednávaní nevyočul kolízneho opatrovníka dieťaťa. Ako totiž vyplýva z obsahu spisu, kolízny opatrovník maloletej sa napriek riadne vykázanému doručeniu predvolania ani na jedno z pojednávaní nedostavil, pričom ani raz svoju neúčasť neospravedlnil a ani nežiadal o odročenie pojednávania z dôležitého dôvodu. Súdu prvého stupňa preto nebránilo postupovať v konaní aj bez účasti kolízneho opatrovníka v zmysle § 101 ods. 2 O.s.p. Inak, podľa názoru dovolacieho súdu, o laxnom prístupe kolízneho opatrovníka k veci svedčí i fakt, že sa nevyjadril ani k podanému odvolaniu a dovolaniu.

Pokiaľ dovolateľka ďalej odôvodnila dovolanie tým, že konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 241 ods. 2 písm. b/ O.s.p.),

treba uviesť, že iné procesné vady považuje Občiansky súdny poriadok za prípustný dovolací dôvod (ktorý možno uplatniť vtedy, ak je dovolanie prípustné); samotné tieto vady ale prípustnosť dovolania nezakladajú. Dovolanie je v ustanoveniach Občianskeho súdneho poriadku upravené ako mimoriadny opravný prostriedok, ktorý nemožno podať proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu; pokiaľ nie sú splnené podmienky prípustnosti dovolania, nemožno napadnuté rozhodnutie podrobiť vecnému preskúmvaniu, a preto ani zohľadniť prípadné vecné nesprávnosti rozhodnutia.

Keďže v danom prípade dovolanie nie je podľa § 239 O.s.p. prípustné, nebola preukázaná existencia dovolateľkou namietanej vady konania v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p. a neboli zistené (ani tvrdené) iné vady uvedené v § 237 O.s.p., dospel Najvyšší súd Slovenskej republiky k záveru, že dovolanie matky je neprípustné, preto ho odmietol (§ 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

O náhrade trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 243b ods. 5 O.s.p. v spojení s § 224 ods. 1 O.s.p. a § 146 ods. 1 písm. a/ O.s.p.

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 22. marca 2011

JUDr. Eva Sakálová, v.r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: Renáta Matejíková